

4465 3. Beh. af Forsl. t. Finantslov f. Finantsaaret fra 1. April 1873, til 31. Marts 1874. 4466

skyde vel saa Meget til som Statskassen, og jeg tror, at der allerede er oprettet, saadanne Foreninger. Hjælper der saaledes til fra alle Sider, kommer der større Kraft i Sagen, og den kan da blive til Noget, medens man alene ved egne Anstregelser ikke kan magte den. Mange Bekke smaa gjøre en stor Aa, som man siger. Det hedder, at vi skulle gjøre Noget for at fremhjælpe de mindre bemidlede Klasser i Samfundet, og jeg synes, at ogsaa dette er et, om end kun lille Bidrag der hen ad til. Der kan vel siges Meget baade for og imod Husfliden. Det kan saaledes siges, at Arbeideren, naar han har været paa Arbejde, hele Dagen og har gaaet og slidt og slæbt, ikke er oplagt til at arbejde om Aftenen; han kan da godt have nødig at have Ustentimerne dels til Spile og dels til aandelig Sysselfættelse. Dette er ganske sandt; men der gives dog mange ledige Timer for Arbeideren, hvori han ikke kan arbejde, og naar han kan anvende dem paa en nyttig og god Maade, er det meget bedre, end naar han slet ikke har Noget at fysselfætte sig med. Jeg skal fremfætte et Exempel. Jeg kender en jordløs Husmand, som har en ikke saa ganske lille Børneskole, om jeg end ikke saa nøie kan sige, hvor mange det er. Han er gaaet meget paa Arbejde og har været en flittig Mand; han har arbejdet saameget, han kunde overkomme; men ved Siden deraf har han beskæftiget sig med Husflid. Der er mange Grene, som kunne udbettes under dette Begreb, men det, hvormed denne Mand beskæftigede sig, var at binde Spjurve og at flette Maatter. Ved Hjælp heraf staar han nu som en selvstændig Mand uden at falde det Dødfæntlige eller Andre til Byrde. Derfor siges der i Underændringsforslaget: med særligt Hensyn til Fremhjælp af den lavere stillede Del af Befolkningen, og jeg har dertil føiet: „samt den opvoksende Ungdom af begge Køn“. Denne sidste Del af Underændringsforslaget stemmer nogenlunde overens med den ærede Ordførers Bemærkning om, at vi skulle begynde med de Unge, hvilket jeg ganske billiger. Jeg kan ikke andet end glæde mig over, at denne Tanke ogsaa ligger til Grund for det Ændringsforslag, som af Udvalget er stillet under Nr. 21, om en Forhøjelse af Bevillingen til Industriens Fremme med 1,000 Rd., idet det er Meningen, at disse 1,000 Rd. skulle anvendes til Lærere, som beskæftige sig med at oplære de unge Mennesker, som gaa i Skole, i saadan Haandgjerning. Under denne Forudsætning kan jeg fuldkommen slutte mig til Forslaget under Nr. 21, men ved Siden deraf vil en lille Sum som den

under Nr. 18 foreslaaede til Fremme af Husfliden kunne stifte umaadelig Nytte i Forhold til den Bagatel, det i Grunden er. Med disse saa Ord skal jeg tillade mig paa det Bedste at anbefale mit Underændringsforslag til de ærede Medlemmers Velvilje.

Rafod: Som det høie Thing vil vide, blev den Udgiftspost under Nr. 25, som gik ud paa Tilvejebringelse og Bearbejdelse af statistiske Oplysninger om Arbejderforholdene i Danmark, nedsat fra de æffede 5,000 Rd. til 2,000 Rd. Det forekommer mig, at det, der væsentlig gjorde Udslaget til Fordel for Nedsættelsen, var den Betragtning, at de Oplysninger, som her vel nærmest tilsigtes, vare de, man kunde hente af de omfendte og udfyldte og atter indkomne saakaldte Arbejderstemaer. Man tillagde ikke disse saa stor Betydning til Arbejderpørgsmaalets Opklaring, at man fandt det var rimeligt at opoffre 5,000 Rd. derpaa, og man nedsatte altsaa som sagt Summen til 2,000 Rd. Dette kunde jeg i og for sig ikke have Noget imod, thi jeg hører heller ikke til dem, som overvurdere Betydningen — jeg tror rigtignok; at flere undervurdere den — af de Oplysninger, der kunne fremkomme gennem disse Arbejderstemaer. For imidlertid at gjøre det klart, at Spørgsmaalet i det Mindste for mit og Manges Bedkommende ikke væsentlig dreier sig om en Bearbejdelse af de statistiske Oplysninger, som kunne udbrages af disse Stemaer, men at det virkelig for os dreier sig om at faae Arbejderforholdene i det Hele undersøgte, har jeg i Forbindelse med 14 ærede Medforslagsstillere tilladt mig at stille et Ændringsforslag til § 25, saalydende: „Udgifter ved en Kommission til at undersøge Arbejderforholdene i det Hele og til at gjøre Indstilling om, hvad der fra Statens Side kan foretages til Forbedring af de ubemidlede Samfundsklassers Raar 3,000 Rd.“ Det vil altsaa fremgaa af Ændringsforslaget, at jeg tænker mig Oplysninger tilvejebragte ikke alene ved de Midler, jeg før nævnte, men paa mange andre Maader, og at jeg dernæst tænker mig disse Oplysninger bearbejdede saaledes, at der derpaa kan bygges en Betænkning, en Indstilling eller hvilken Form det nu kan være rettest at give Udslaget af Undersøgelsen, som saa naturligvis skulle fremlægges til videre Bearbejdelse af Administrationen eller af Lovgivningsmagten. Saa uenige vi end kunne være om Arbejderforholdene og om de Hjælper, som for Tiden, jeg kan sige, ryste Verden, og som ogsaa paa mange Steder temmelig dybt have